

Mer ke klær

Bør barna få «ja» til dyre merkeklær eller eksklusive vesker? Foreldrepanelet diskuterer.

Tekst Christine Gulbrandsen Foto Børre Eskedahl

ØKONOMISK LÆRING: Det kan være ok å la barna få kjøpe en dyr merkevare innimellom, dersom de også er med å spleiser på det, mener disse fire foreldrene.

FORELDREPANELET:

- › Susanne Lynne (44): Gift. Markedssjef, tre barn på 15, 13 og 9 år.
- › Toby Tørressen (50): Gift. Sosiallærer, to barn på 19 og 15 år.
- › Wenche Henriksen (45): Skilt. Førskolelærer, to barn på 15 og 14 år.
- › Siv Hemsett (47): Gift. Rådgiver reiselivsutvikling, to barn på 17 og 15 år.

Når noen snakker om jakker til 7000 kroner, lurer jeg umiddelbart på om jakkene kan gjøre kunster!, sier tobarnsfar Toby Tørressen (50).

Tørressen, som er sosiallærer ved en ungdomsskole i Kristiansand, synes også 3500 kroner er mye å betale for en jakke.

– Men hvis datteren min gjerne vil ha en dyr jakke, må hun ofre noe for at vi skal kunne gjøre noe med det, sier han og legger til at 15-åringen hans er moderat opptatt av merkeklær.

Trebarnsmor Susanne Lynne (44) sier at hennes 15-åring snakker om et opplevd merkepress.

– Hun kom på skolen forleden i en helt enkel T-skjorte, og da spurte noen henne «hvor er hesten»? De lurte altså på hvor

Polo-merket var. Jeg tror ikke hun ble lei seg, sier Lynne og fortsetter:

– Hun sier selv hun vil ha klær som ikke så mange andre har, og da gjerne kule og hippe ting. Men vi har ikke kjøpt noen kjempedyre plagg til henne ennå. Hadde hun for eksempel mast om en virkelig dyr jakke, kunne vi kanskje gått med på det dersom det ble et spleiselag. Barna må jobbe litt for å få dyre ting.

– Læring i dyre kjøp

Wenche Henriksen (45) har en sønn og en datter på henholdsvis 14 og 15 år.

– Vi kjøpte en dyr vinterjakke til datteren min i fjor. Jeg synes det er ok at den kostet noen tusenlapper, men hun måtte være med å betale for den selv. Det er tydelig at hun har kjent litt på at den kostet mye, for jeg ser at hun er opptatt av å ta vare på den. Hun slenger den ikke

rundt. Så jeg tenker at det har vært litt læring i dette kjøpet, sier Henriksen.

Forbrukerøkonom Magne Gundersen i Sparebank 1 sier spleiselag kan være en smart måte å lære barna opp til å få et sunt forhold til penger.

– Det gir en økonomisk læring å si at barna selv må spytte inn en del for at de skal få den dyre buksen eller jakken de ønsker seg. Klarer du som forelder å være tøff, og holde på at barnet betaler sin del, vil barna lære av det. Det dumme du kan gjøre, er å gi etter eller være for snill – og si at du likevel skal betale hele jakken til 7000 kroner, sier Gundersen.

– Ikke vanlig

Susanne Lynne tror at det er store forskjeller på hvordan barn- og ungdom blir påvirket av merkepress.

– Noen trenger nok mer merkeklær

HVA? – Hvis en jakke koster 7000 kroner, forventer jeg at den må kunne gjøre kunster! sier Toby Tørressen.

«Det er ikke gitt at de med dyrest klær er de kuleste barna eller ungdommene.»

Mari Rysst

FORELDRENE RÅD:

- › Viktig å kunne si nei, men forklar hvorfor du gjør det
- › Kan være økonomisk læring i spleising
- › Barna lærer å ta vare på plagg de selv er med på å betale
- › Det kan være uheldig å la barna kjøpe for dyre varer – de kan bli for kravstore og få et unormalt forhold til penger
- › Høyst variabelt hvor opptatt man er av merker og pris
- › Liten opplevelse av at det å ikke følge merkepresset fører til at barna blir mobbet
- › Merkebevisste foreldre: Hva slags signaler sender vi til barna våre?

enn andre for å føle at de hører til.

Ifølge Mari Rysst, forskningsleder ved Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO), er det ikke vanlig at barn- og ungdom får jakker til 5000 kroner.

– For de fleste familier med vanlig økonomi og flere barn, er det utenfor rekkevidde å tenke seg at man skal bruke så mange penger på en jakke.

Men likevel sier hun at merkepresset varierer fra sted til sted og fra skole til skole.

– Mitt inntrykk er at presset om å ha dyre merkeklær er høyest i områder der familiene generelt har høy inntekt. Men i områder der inntektene ikke er høye og økonomien er stram, er det ikke særlig stort merkepress, sier Rysst.

Samtidig som det noen steder er høyt merkepress, er det andre steder motstridende trender som går på gjenbruk, retro og loppemarked.

– Går barna på en skole der det er populært å fronte gjenbruksstilen, og de kule barna er i bresjen for dette, blir forbrukspresset på dyre ting lavere, sier forskningslederen.

Jakke til 298 kr

Siv Hemsett (47), som har to jenter på 15 og 17 år, sier hun av og til blir frustrert over at den yngste datteren nesten bryr seg for lite om hva slags klær hun tar på seg.

– Når jeg spør om hun ikke kan tenke seg en ny jakke, i stedet for den slitte hun kjøpte for to år siden til 298 kr, svarer hun bare «gidder ikke», sukker Hemsett.

– Kanskje hun synes det er kult å gå med noe som er superbillig fordi det er litt motsatt av det andre går med, sier hun spørrende og legger til at det likevel ikke er fullstendig sant at datteren er helt uanfektet av merker og dyre varer.

– Hun er for eksempel veldig opptatt av Dr. Martens sko. Så hun har sine ting hun synes er kult og gjerne vil ha.

– Hva med treningstøy, da? spør Wenche Henriksen og fortsetter:

– Hva med den kjempe populære tightsen til 1200 kr som «alle» skal ha? Reagerer vi som foreldre like mye på det, som på en dyr jakke eller dyre sko? Eller er vi så glade for at barna vil trene, at vi da godtar mer? Kanskje ikke vi har samme sperre når det gjelder treningstøy?

– Koster tight 1200 kr? sier Hemsett overrasket og oppdager raskt at hun er den eneste i foreldrepanelet som ikke har hørt om de populære tightsene.

– Hva med sanne dyre vesker, da? kontrer hun.

Luksuriøse vesker

For det er ikke bare dyre jakker og

sko barn og ungdom går rundt med.

– Hva med vesker i prisklassene 5.000, 10.000 og 15.000 kroner, spør Hemsett og forteller at hun ba datteren nevne venninner som hadde så dyre vesker. Hun fikk ikke noe godt svar.

– Likevel er jeg overbevist om at mange ungdommer har så kostbare vesker.

– Det må være forferdelig for ungene dersom de får vesker til 15.000 kroner, utbryter Lynne og forklarer hva hun mener:

– For om noen år er de studenter og skal klare seg på studielån og lavbudsjett. De trenger å kunne klare seg med rimelige ting. Alt skal ikke legges til rette for dem, sier hun.

Må føle de blir hørt

Tørressen mener det er foreldres jobb å kunne si tydelig nei til dyre vaner.

– Men det holder ikke å bare si et kort nei. Vi må ta barna med i samtalen, fortelle hvorfor det blir et «nei», og så må vi lytte til deres argumenter. De har lettere for å forstå et nei, dersom de føler de er blitt hørt, sier han.

Sosiallæreren kjenner få eksempler på at unge er blitt mobbet på grunn av klær.

– Noen får kanskje ubehagelige eller ertende kommentarer, men jeg har ikke mange eksempler på unge som er blitt mobbet eller upopulære

kun på grunn av manglende merkeklær.

Ifølge Rysst i SIFO er det ingen sammenheng mellom dyre varer og popularitet.

– Det er ikke gitt at de med dyrest klær er de kuleste barna eller ungdommene. Andre ting er med på å definere kulhetsgraden, men disse faktorene varierer selvsagt på hva og hvorfor.

Er vi gode forbilder?

– Vi kan synes mye om at ungene er opptatt av dyre merker, men hva er vi selv opptatt av? spør Tørressen de andre foreldrene.

Lynne er rask til å svare at veldig mange foreldre er selv opptatt av merkeprodukter – og prestisjen med å ha dette.

– Vi er jo ekstremt opptatt av dyre klær, kropp og utstyr i vår tid. Det er et utstyrshysteri, sier hun.

– Hva slags signaler sender vi til barna våre når vi er med på dette, spør Tørressen og fortsetter:

– På mange måter tenker jeg at ungdom lever under mye større press enn det vi gjorde da vi var unge. De må leve med press når det gjelder merker, kropp, skole og så videre. Så på et vis tenker jeg at dagens ungdom er mye sterkere enn vi var – de må takle alle disse formene for press, sier han. ●

«Hun kom på skolen i en helt enkel T-skjorte, og da spurte noen «hvor er hesten». De lurte altså på hvor Polo-merket var.»

Susanne Lynne

NEI TIL LUKSUSVANER: Susanne Lynne har ikke sansen for at tenåringer får vesker til 10.000 kroner. – For hvordan skal de da klare seg som studenter på et lavt studentbudsjett? spør hun.